

**Správa zo služobnej cesty, stáž na Najvyššom správnom súde Českej republiky, 28.
november 2011 až 9. december 2011**

Pondelok 28. 11. 2011 – stretnutie s predsedom NSS **JUDr. Jozefom Baxom**, ktorý ma oboznámil s históriou NSS, budovaním systému správneho súdnictva v ČR, vybudovaním samostatného NSS. NSS je vrcholným súdnym orgánom vo veciach patriacich do právomoci súdov v správnom súdnictve, ktorý zaisťuje predovšetkým jednotu a zákonnosť rozhodovania tým, že rozhoduje o kasačných sťažnostiach a v ďalších prípadoch stanovených zákonom, sleduje a vyhodnocuje právoplatné rozhodnutia súdov v správnom súdnictve a na ich základe v záujme jednotného rozhodovania súdov prijíma stanoviská k rozhodovacej činnosti súdov vo veciach určitého druhu a prijíma aj tzv. zásadné uznesenia. Momentálne na ňom pôsobí 29 sudcov, zo zákona má každý sudca nárok na aspoň jedného asistenta (každý ich má dvoch), ktorý je absolventom magisterského štúdia v odbore právo, je v pracovnom pomere podľa Zákonníka práce a menuje ho do funkcie predsedu NSS na návrh sudcu u ktorého má asistent pracovať. Považšinou sú to mladí ľudia rovno zo školy, ktorých si vyberajú samotní sudcovia. Funkcia asistenta zaniká spolu so zánikom funkcie sudcu. Napriek počiatočnej nevôli niektorých sudcov so zavedením tohto inštitútu, dnes si sudcovia výkon svojich funkcií bez pomoci asistentov nevedia predstaviť.

Sudcovia sa špecializujú na sociálno – správnu agendu, ktorú rozhodujú sociálno – správne senáty a finančno – správnu agendu, ktorú rozhodujú finančno - správne senáty. Azylovú agendu rozhodujú všetci, táto prax je pozostatkom veľmi vysokého nápadu, ktorému museli čeliť v predchádzajúcich rokoch (cca 2007 – 2009), v súčasnosti už taký veľký nápad nie je, ako dôvod jeho eliminácie uvádzajú zavedenie inštitútu prípustnosti kasačnej sťažnosti vo veciach azylu. Ostatná agenda sa rozdeľuje podľa toho, ku ktorej má bližšie, resp. s ktorou súvisí, napr. štátnozamestnanecké pomery plus spory súvisiace do sociálnych senátov, pokuty do senátov finančných a pod.; ďalej sú zriadené: 7 členný kompetenčný senát, 7 členný senát pre rozhodovanie vo veciach volebných a politických strán, 7 a 9 členný rozšírený (zjednocovací) senát, ktorý rozhoduje v prípade, že niektorý senát NSS dospeje vo svojej rozhodovacej činnosti k inému záveru než je doterajšia rozhodovacia prax, jeho rozhodnutie je potom *de facto* záväzné pre všetky senáty a pokiaľ sa niektorý senát nestotožní s rozhodnutím 7 členného zjednocovacieho senátu a chce zaujať odlišný názor, musí podať návrh na 9 členný zjednocovací senát, špeciálny senát vo veciach kompetenčných žalob – páry počet sudcov, traja NSS a traja NS, rieši niektoré kompetenčné spory, ktorých stranami sú súdy, resp. súdy a štátne orgány, orgány územnej, záujmovej, resp. profesijnej samosprávy a pod., senát na určenie lehoty na vykonanie procesného úkonu KS alebo NSS (tzv. „prieťahový“) senát – má v kompetencii nariadiť konať inému senátu NSS a KS v prípade, že sťažnosť na prieťahy v konaní účastníka konania je opodstatnená – tým sa snažia vytvoriť účinný vnútroštátny prostriedok nápravy v zmysle čl. 14 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), 5 členné senáty na rozhodovanie o kasačných sťažnostiach vo veciach medzinárodnej ochrany, disciplinárne senáty pre sudcov, exekútorov a štátnych zástupcov. Nápad rozdeľuje podľa presne stanovených pravidiel riaditeľka súdnych kancelárií konkrétnemu sudcovi do konkrétneho senátu. Iba v rozšírenom senáte rozdeľuje nápad predseda súdu z dôvodu vyhnutia sa konfliktu záujmov, pokiaľ sa prejednáva vec, ktorú povodne rozhodoval člen tohto senátu. Elektronickú podateľňu nemajú, ale pripravuje sa niečo podobné.

Kľúčové postavenie má oddelenie dokumentaristiky a analýz (ďalej len „ODA“), ktoré je obsadené odborným personálom, s ukončeným právnickým vzdelaním, jazykovo zdatným, ktorí pripravujú analýzy vnútroštátnych predpisov a judikatúry rovnako ako zahraničnej – komunitárnej právnej úpravy a judikatúry Súdu EÚ a ESLP, sledujú legislatívny proces

a vývoj právnej úpravy EÚ aj v jednotlivých štátoch EÚ, vypracúvajú komparatistiku rozhodovacej činnosti v daných oblastiach vo viacerých členských štátoch EÚ, upravujú rozsudky NSS ako aj krajských správnych súdov, ktoré majú byť publikované v Zbierke rozhodnutí NSS a vypracovávajú rešerše pre sudcov nielen NSS, ale na požiadanie aj pre sudcov krajských súdov.

Absolvovala som aj návštevu pojednávania (problematika stavebného konania) na Krajskom súde v Brne a stretnutie s podpredsedom krajského súdu **JUDr. Tomášom Foltasom, Ph.D.**, ktorý ma oboznámil s aktuálnymi problémami, ktorým v súčasnosti čelia, napr. značný pokles sporov v sociálnej oblasti, naproti tomu enormný nárast sporov týkajúcich sa finančnej problematiky – dane, clá, nárast a skomplikovanie konaní v agende vybavovania sťažností, nakoľko od januára 2012 bude musieť predseda resp. podpredseda súdu vybaviť sťažnosť na sudcu postupom ako v správnom konaní a vydať rozhodnutie, ktoré bude preskúmateľné súdom a krajským súdom pribudne agenda týkajúca sa všeobecne záväzných nariadení obcí, ktorú v súčasnosti robí v prvom stupni NSS a od 1. januára 2012 prejde v prvom stupni na krajské súdy

Utorok – 29. 11. 2011 – návšteva na úrade ombudsmana, kde je zamestnaných okolo 80 právnikov venujúcich sa vybavovaniu podnetov od občanov, vykonávaním tzv. detenčných návštev v detenčných a ostatných zariadeniach, kde dochádza k obmedzovaniu osobnej slobody a činnosti vyplývajúcej z antidiskriminačného zákona. Verejný ochranca práv sa pravidelne zúčastňuje na zasadnutí petičného výboru Poslaneckej snemovne parlamntu ČR, v ktorom sú štvrťročne prerokované jeho právy, zúčastňuje sa zasadaní pléna poslaneckej snemovne *ad hoc*, pripomienkuje právne predpisy, vystupuje ako vedľajší účastník v konaniach pred Ústavným súdom ČR týkajúcich sa návrhov na zrušenie podzákonných predpisov (všeobecne záväzných vyhlášok resp. nariadení obcí), podáva podnety najvyššiemu štátnemu zástupcovi na podanie žalôb na ochranu verejného záujmu a od januára 2012 bude mať sám právomoc takúto žalobu podať, pričom kľúčovým bude preukázanie verejného záujmu, má špeciálne právomoci na podanie návrhu disciplinárneho konania voči súdnym funkcionárom (predseda a podpredseda súdu), súdnym exekútorom a štátnym zástupcom. V tejto oblasti je zaujímavé rozhodnutie NSS, ktorý v konaní 13 Kss 1/2010 – 82 prerušil kárne konanie vo veci podpredsedu súdu a obrátil sa na ústavný súd s otázkou súladu ustanovení zákona o konaniach vo veciach sudcov, štátnych zástupcov a súdnych exekútorov s ústavou, nakoľko podľa jeho názoru oprávnenie ombudsmana na podanie takéhoto návrhu vzbudzuje pochybnosti o jeho súlade s ústavou. Na rozhodnutie ústavného súdu sa čaká.

Za pozornosť stojí, že v kancelárii ombudsmana vybavujú aj podnety týkajúce sa ochrany individuálnych práv v oblasti daní, ciel, miestnych poplatkov, životného prostredia, v sociálnej oblasti a pod., pričom zásadne vstupujú len do sporov vyplývajúcich z verejného práva, avšak v prípade antidiskriminačného zákona pôsobia aj ako akýsi mediátori medzi súkromným zamestnávateľom a zamestnancom. Spolupracujú pritom s tzv. právnymi klinikami, ktoré sú vytvorené pri právnických fakultách, v rámci ktorých sa študenti práva aktívne zúčastňujú „prac v teréne“, kde nadobúdajú praktické skúsenosti pri právnej pomoci občanom.

Streda – 30. 11. 2011 – v dňoch 29. novembra až 1. decembra prebiehala v Brne Svätomartinská konferencia organizovaná Úradom pre ochranu hospodárskej súťaže, ktorej som mala možnosť sa zúčastniť v stredu a vo štvrtok. Túto konferenciu ÚOHS organizuje každoročne a tohtoročná bola špecifická tým, že bola zorganizovaná pri príležitosti 20 výročia súťažného práva v Čechách. Škoda, že sa jej nezúčastnili kolegovia z NS SR, pretože prezentované témy boli veľmi zaujímavé, pokiaľ ide o prednášajúcich, tak bola zastúpená

veľká časť štátov EU prostredníctvom riaditeľov resp. zástupcov z antimonopolných úradov resp. úradov na ochranu hospodárskej súťaže a úroveň skutočne vysoká. Perfektne zvládnutá organizácia – účastníkov bolo vyše 100.

Predmetom rokovaní v stredu boli témy týkajúce sa **noviniek v hospodárskej súťaži**, v tomto paneli vystúpili **Michal Petr**, podpredseda ÚOHS (medzi iným hovoril o nových legislatívnych a normatívnych návrhoch, zavedenie tzv. leniency I a II, nové pravidlá nazerania do spisu s dôrazom na zachovanie obchodného tajomstva, postihovanie tzv. bid rigging zákazom plnenia verejných zákaziek), **Milan Brouček**, hlavný ekonóm ÚOHS (hovoril o novinkách v hospodárskej súťaži, o praxi ÚOHS a činnosti tímu ekonómov) a **Tony Reeves** z Clifford Chance Brusel, (poradca hlavných korporácií v otázkach Európskej únie a v oblasti multi - jurisdikčného práva, ktorý oboznámil prítomných s jednotlivými prípadmi podľa čl. 101 a 102 Zmluvy o fungovaní EU, prehľad uložených pokút za kartelové dohody a iné nesúťažné správanie a pod);

v druhom paneli, ktorého nosnou témou bol **ekonomickjší prístup k zakázaným dohodám** vystúpili **Sven Albaek** z GR pre súťaž, EK, Brusel (prednášal o efektívnom ekonomickom prístupe v antitrustovej praxi a kontrolných mechanizmoch), **Daniel Donath** z Charles River Associates (CRA), Brusel (prednášal o ekonomickom preverovaní kartelov, ako odhaliť kartel, akým spôsobom dokázať explicitnú koordináciu, aká veľká má byť pokuta a náhrada spôsobenej škody), **Paula Ramada**, riaditeľka sekcie, London Economics, Londýn (hovorila o prípadoch náhrady škody v prípadoch týkajúcich sa kartelových dohôd), **Paul Tregear**, zástupca riaditeľa, Office of Fair Trading (OFT), Londýn (hovoril o ekonomike výmeny informácií a prípade „Motor Insurance“ ktorý riešila OFT a pripomenul, že informácie hrajú kľúčovú úlohu pre spotrebiteľov, ktorí sú motorom konkurencie);

v treťom paneli, na tému súkromné presadzovanie súťažného práva vystúpili **David Anderson** z Berwin Leighton Paisner Brusel, **Jan Balarin** z Centra právnej komparatistiky PF univerzity Karlovy Praha (oboznánil s fungovaním tzv. class action, hromadných žalôb, ktoré sú bežné v Amerike a v mnohých prípadoch končia uzavretím zmluvy, nakoľko keď prejdú prvotnými fázami tzv. certifikáciou, väčšinou je žalovaný vystavený takému tlaku, že pristúpi na dohodu. Niečo podobné sa pripravuje aj na európskej úrovni), **Filip Kubík** z GR pre súťaž, EK Brusel (prednášal o žalobách o náhradu škody spôsobenej kartelovými dohodami), **József Sáray**, riaditeľ medzinárodnej sekcie Maďarského súťažného úradu (oboznánil prítomných so skúsenosťami súkromného vynucovania súťažných pravidiel v Maďarsku);

vo štvrtom paneli vystúpili zástupcovia súťažných úradov **David McFadden** z Írska, **Katharina Krauss** z Nemecka, **Marc Reysen** z Belgicka, **Marta Skrobisz** z Poľska, a **Hanna Witt** zo Švédska, ktorí prítomných oboznámili so skúsenosťami vnútroštátnych súťažných orgánov v boji proti kartelovým dohodám vo verejnom obstarávaní, tzv. **bid rigging**.

Program pokračoval slávnostnou večerou vo Wannieck Gallery.

Štvrtok – 1. 12. 2011 – posledný deň konferencie bol venovaný **verejnemu obstarávaniu**. V prvom paneli zameranom na vývoj a smerovanie verejného obstarávania v EU vystúpili **Jan Sixta**, námestník ministra pre miestny rozvoj (oboznánil s prácami na príprave nového zákona o verejnom obstarávaní), **Jaroslav Kračún**, expert na legislatívu zadávania verejných zákaziek z GR EK pre vnútorný trh a služby Brusel (hovoril o potrebe modernizácie európskej politiky verejného obstarávania, nakoľko teraz platné smernice (2004)17 a (2004)18 prestávajú stačiť a o hlavných líniách tzv. Aktu o jednotnom trhu, ktorý sa v súčasnosti pripravuje a ktorý by mal spomenuté smernice nahradiť a úpravu zjednodušiť, vylepšiť a lepšie sprístupniť verejné obstarávanie aj pre malé a stredné podniky), **Pavel**

Herman, poradca predsedu ÚOHS pre oblasť verejných zákaziek (hovoril o tom, aký vplyv bude mať novelizácia zákona o verejnom obstarávaní na činnosť ÚOHS), **Pavel Štorkán**, predseda burzovej komory, Českomoravská komoditná burza Kladno (pripomenul, že je to práve komoditná burza, ktorá je optimálnym súťažným prostredím pre realizáciu verejného obstarávania, nakoľko vo veľkej miere eliminuje takmer všetky neduhy, s ktorými sa v rámci verejného obstarávania často stretávame) a **David Petrлік**, asistent sudcu SD EU Luxemburg (ktorý oboznámil s aktuálnou judikatúrou ESD pokiaľ ide o výklad a aplikáciu Smerníc (2004)17 a (2004)18);

témou druhého panela bola diskusia o význame **sily trhu vo vzťahu k budúcnosti a predpokladaný vývoj vo väzbe k súťažnému právu**, v rámci ktorej vystúpili so svojimi víziami a poznatkami **Radan Kubr**, advokát z kancelárie PRK Partners s. r. o. Praha, **Luděk Svoboda** z ÚOHS a **Miroslav Toman**, prezident Českej potravinárskej komory;

záverečný panel konferencie bol venovaný aktuálnym trendom a výhľadom v **štátnej pomoci**, kde sa o poznatky zo svojich krajín a úradov podelili s účastníkmi konferencie **Milan Bumbálek**, z ÚOHS, **Ondřej Dostal**, zo stáleho zastúpenia ČR pri EU, **Kristina Haverkamp**, z Federálneho ministerstva ekonomiky a technológie Nemecka a **Wouter Pieké**, z GR EK pre súťaž, Brusel.

Piatok - 2. 12. 2011 – som sa podrobne oboznámila s prácou ODA, útvar, ktorý, ako som už vyššie uviedla, predstavuje jadro informačnej databázy a informačného servisu pre sudcov NSS a ktorý môžeme českým kolegom len ticho závidieť. V súčasnosti tam pracuje 6 mladých právnikov, jazykovo vybavených (dva a viac rôznych jazykov ovládajú na profesionálnej úrovni), ktorých hlavnou úlohou je vypracovávať rozbor pre sudcov, ktorí si tieto vyžadujú zadaním presných otázok, ktoré potrebujú zodpovedať, napr. vyžiadanie prehľadu judikatúry ESD, ÚS a NSS v prípadoch *ne bis in idem*. Sudca na takúto požiadavku dostane podrobnú analýzu a tiež prehľad s najpodstatnejšími údajmi z vecou súvisiacich rozhodnutí ESLP, ESD, NSS a ÚS ČR s odkazmi na úplný text toho ktorého rozhodnutia, plus výber zo súvisiacej literatúry a ich podrobnú analýzu. Finálnu podobu každej takejto analýzy je možné nájsť na intranete NSS a je k dispozícii všetkým sudcom, takže pokiaľ sa vyskytne podobný problém u iného kolegu, v prehľadnej databáze je možné zistiť, či sa v danej oblasti už robila takáto analýza a bez problémov sa k nej dostať.

ODA tiež zabezpečuje publikáciu anonymizovaných rozsudkov NSS a krajských súdov na internete ako aj intranete NSS – ten je v rôznych úrovniach prístupný len sudcom a zamestnancom NSS, pripravuje publikáciu rozsudkov NSS v zbierke rozhodnutí, priebežne zdokonaľuje kategorizáciu databázy uverejnených rozsudkov, v ktorej sa veľmi dobre orientuje vzhľadom na prepracovaný systém hesiel a pod.

Úlohou ODA je aj priebežné sledovanie judikatúry a jej vývoja nielen európskych súdov (ESD a ESLP) a ÚS ČR, ale aj vývoj judikatúry najvyšších správnych resp. ústavných súdov okolitých štátov. Dôležité je, že pracovníci ODA, ktorí sú zaradení na pozíciu poradcu, z ktorej nemajú možnosť vykonať justičnú skúšku, sú veľmi kreatívni a z vlastnej iniciatívy zdokonaľujú databázy či už rozhodnutí NSS a krajských súdov tak, aby sa v nich dalo ľahšie orientovať, zaznamenávajú akékoľvek novinky, resp. novoobjavenú problematiku riešenú na vnútroštátnej aj európskej úrovni, s ktorými sa stretnú pri svojej činnosti a toto všetko umiestňujú na intranet a upozorňujú na akékoľvek zmeny v zavedenej rozhodovacej praxi. Poznajú prácu sudcov a aj bez toho, aby boli o to konkrétne požiadaní, iniciatívne dokumentujú a analyzujú dianie v oblasti správno – právnej legislatívy a rozhodovania.

Web stránka označená ISNSS (skratka pre ich databázu), je veľmi často navštevovanou stránkou intranetu NSS nielen sudcami ale aj ich asistentmi.

Taktiež stojí za zmienku, že NSS *de facto* začal s „elektronizáciou“ súdnych spisov, pomaly a postupne dostávajú do elektronickej podoby ich obsah, zatiaľ len po úroveň rozhodnutí,

pripisov a výziev súdu a podaní a stanovísk správnych orgánov, avšak postupne by sa elektronickej podoby mohol dočkať aj administratívny spis a rozhodnutia krajských súdov a napokon aj vyjadrenia účastníkov konania – súkromných osôb. Štátne orgány už majú povinnosť doručovať písomnosti na súdy aj v elektronickej podobe.

Vytvorenie takéhoto efektívneho oddelenia a internej elektronickej databázy by znamenalo pre správne kolégium NS SR úžasný krok vpred a to nielen pri skvalitnení úrovne a uľahčení práce sudcov, ale aj pre udržanie jednotnej línie v rozhodovaní.

Pondelok - 5. 12. 2011 – zúčastnila som sa dvoch verejných pojednávaní v disciplinárnych veciach sudcov, nakoľko NSS je aj disciplinárnym súdom pre sudcov, štátnych žalobcov a exekútorov. Disciplinárne konanie vo veciach sudcov je jednoinštančné, rozhoduje 6 členný senát, ktorý sa skladá z troch sudcov (predseda senátu je sudcom NSS, zastupujúci predseda senátu je sudcom NS ČR - ak je obvineným sudca rozhodujúci správnu agendu, tak zasadajú v opačnom garde, jeden sudca z ostatných súdov), jedného štátneho žalobcu a dvoch právnikov z mimo justičného prostredia (jeden je advokát a jeden zástupca z akademickej obce).

Vo veci **11 Kss 7/2011** bolo premetom konania disciplinárne previnenie sudcu, ktorý v trestnej veci predložil krajskému súdu sťažnosti obžalovaných proti rozhodnutiam o väzbe oneskorene (po siedmych mesiacoch). Z rozhodnutia krajského súdu vyplynulo, že vzhľadom na pochybenie sudcu a judikatúru ESLP mu nezostáva nič iné, ako obžalovaných prepustiť. Predseda krajského súdu kvalifikoval tento skutok ako zavinené porušenie povinností sudcu a ohrozenie dôvery občanov v súdnu moc a navrhoval pre sudcu disciplinárny trest - zníženie služobného platu o 25% na dobu jedného roku. Sudca chybu uznal, avšak poukazoval na preťaženosť, množstvo nápadu a tiež na skutočnosť, že išlo o komplikovanú vec s veľkým počtom obžalovaných pričom počas celých 7 mesiacov vo veci stále konal a rozhodoval o sťažnostiach iných spoluobžalovaných, resp. sa spis s iných dôvodov nachádzal u asistenta. Disciplinárny súd vec prejednal a rozhodol o uložení miernejšieho trestu - „dútky“. Zo stručného odôvodnenia vyplynulo, že pri rozhodovaní vzal do úvahy najmä služobnú minulosť obvineného sudcu, ktorý nebol nikdy disciplinárne potrestaný a patril medzi tých sudcov, ktorí si svoje povinnosti plnia zodpovedne.

Vo veci **11 Kss 8/2011** bolo predmetom konania disciplinárne previnenie sudcu, ktorý v trestnej veci do troch týždňov nevytýčil hlavné pojednávanie, neupovedomil poškodenú o termíne hlavného pojednávania, neprečítal vyjadrenie poškodenej na hlavnom pojednávaní, vyhlásil rozsudok a nerozhodol pritom o náhrade škody, avšak dodatočne ručne dopísal výrok o náhrade škody do zápisnice z pojednávania (súdne pojednávania sa v Čechách nahrávajú na zvukový záznam, sudca nediktuje vyjadrenia účastníkov na pojednávaní) a v písomnom vyhotovení rozsudku už výrok o náhrade škody uvedený bol. Zaujímavé bolo, že v danej veci sa nikto z účastníkov konania neodvolal, predseda okresného súdu prišiel na nedostatky v procesnom postupe sudcu náhodou a za podľa neho zavinené porušenie povinností sudcu a ohrozenie dôvery občanov v súdnu moc navrhoval pre sudcu disciplinárny trest - zníženie služobného platu o 25% na dobu pol roka. Sudca svoje pochybenie uznal a skutok oľutoval, uviedol, že hlavné pojednávanie vytýčil iba o jeden deň neskôr, ako mu ukladá zákon a poukázal na to, že rozsudok nebol napadnutý odvolaním. Žiadal zmiernenie sankcie, ktorú považoval, vzhľadom na následky, ktoré jeho konanie vyvolalo, za neprimeranú. Disciplinárny súd vec prejednal a vyhovel návrhu v celom rozsahu, t. j. uložil obvinenému sudcovi disciplinárny trest - zníženie služobného platu o 25% na dobu pol roka. Zo stručného odôvodnenia vyplynulo, že vzal pritom do úvahy najmä to, že nebolo pochyb, že skutok sa v opísanom rozsahu stal a taktiež z hodnotenia sudcu bolo zistené, že veľké množstvo jeho rozhodnutí bolo zrušených odvolacím súdom z dôvodov pochybení procesného charakteru.

Obidve pojednávania boli verejné, sudcovia aj účastníci vystupovali veľmi distingvovane a s úctou, každá vec trvala cca dve hodiny a porada senátu hodinu. Veľmi dobrým dojmom pôsobilo nahrávanie pojednávania na zvukový záznam, nakoľko pojednávanie plynulo pokračovalo, nebolo prerušované diktátom zápisu, nedochádzalo k zbytočnému predlžovaniu pojednávania a senát vrátane predsedajúceho sa mohol sústrediť na obsah výpovedí.

Utorok – 6. 12. 2011 – zúčastnila som sa pojednávania vo veci 1 As 96/2011. Išlo o zriedkavý procesný prípad, nakoľko vo veciach kasačných sťažností sa pojednávania nariaďujú len výnimočne, napr., ako tomu bolo v tomto prípade, keď bolo potrebné vykonať dôkaz. Kasačná sťažnosť je opravným prostriedkom proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, v ktorej sa sťažovateľ domáha zrušenia takéhoto rozhodnutia. Je prípustná len v taxatívne vymedzených prípadoch, niečo podobné ako u nás dôvody dovolania (nezákonnosť rozhodnutia krajského súdu z dôvodu nesprávneho posúdenia právnej otázky, závažné pochybenia správneho orgánu v správnom konaní, zmätočnosť súdneho konania spočívajúca v tom, že chýbali podmienky konania, rozhodoval vylúčený sudca, resp. bol súd nesprávne obsadený, alebo sa rozhodlo v neprospech účastníka z dôvodu trestného činu sudcu, nepreskúmateľnosť pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov, nezákonnosť rozhodnutia o odmietnutí návrhu alebo o zastavení konania) a podáva sa do dvoch týždňov od doručenia rozhodnutia krajského súdu. Od januára 2012 nadobudne účinnosť novela Správneho súdneho poriadku, podľa ktorej sa budú kasačné sťažnosti podávať priamo na NSS (doteraz sa podávajú na krajské súdy, ktoré zasielajú kasačnú sťažnosť protistrane a odstraňujú prípadné nedostatky v podaniach a až takto „ošetrené“ sa predkladajú NSS na konanie), ktorý prevezme všetky úkony, ktoré doteraz vykonávajú krajské súdy. Zmyslom tejto úpravy v procesnom predpise, ktorú mimochodom navrhol samotný predseda NSS, je pokus o odstránenie prietáhov v konaniach, ktoré boli často spôsobované zo strany krajských súdov tým, že tieto predkladali NSS kasačné sťažnosti aj po roku od ich podania. Bude to síce znamenať väčšiu záťaž pre NSS, avšak práce sudcov sa to nedotkne, nakoľko to bude agenda, ktorú bude vykonávať predovšetkým administratíva, resp. asistenti.

V pojednávanej veci išlo o kasačnú sťažnosť proti rozsudku Mestského súdu v Prahe, ktorý zamietol žalobu žalobkyne, ktorá sa domáhala zrušenia rozhodnutí pozemkového úradu vo veci schválenia návrhu komplexnej pozemkovej úpravy. NSS prijal kasačnú sťažnosť z dôvodu možného nesprávneho posúdenia právnej otázky, závažného pochybenia správneho orgánu v správnom konaní a nepreskúmateľnosti pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov. Vzhľadom na neprítomnosť sťažovateľky, ktorá sa ospravedlnila z dôvodu vysokého veku a veľkej vzdialenosti, sa pojednávalo v jej neprítomnosti. Keďže pojednávania sa nahrávajú a sťažovateľka má možnosť požiadať o záznam z pojednávania (CD za mierny poplatok), predseda senátu oboznámil prítomných podrobne s obsahom sťažnosti. Nasledovalo vyjadrenie žalovaného, vykonanie dopĺňujúceho dokazovania a záverečné reči, potom sa senát odobral poradiť a cca po polhodinovej porade vyniesol rozsudok – kasačnú sťažnosť zamietol a podrobne odôvodnil, prečo tak urobil. Z odôvodnenia vyplynulo, že skutkové zistenia boli správne a dostatočné a zodpovedali údajom z katastra, k zásahu do vlastníckych práv sťažovateľky nedošlo postupom správnych orgánov a rozhodnutia spĺňali hlavnú požiadavku – zlepšenie podmienok pre efektívne využitie zdevastovaného územia za účelom zlepšenia podmienok hospodárenia. Celé pojednávanie trvalo zhruba tri hodiny.

Znovu chcem zdôrazniť, že priebeh pojednávania bol na úrovni, veľmi elegantný, plynulý, k čomu vo významnej miere prispelo zariadenie a technické vybavenie pojednávacej miestnosti, správanie sa zúčastnených osôb ako aj také detaily, že verejnosť a účastníci konania vstupujú do prázdnej pojednávacej miestnosti a členovia senátu vstupujú do pojednávacej miestnosti inými dverami, až následne, keď sú už všetci účastníci a prípadná

verejnosť na svojich miestach, po výzve: „Vstaňte, prichádza súd!“ Účastníci konania tak nevidia uponáhľaných členov senátu nesúcich si svoje spisy a taláre do pojednávacej miestnosti a celé to pôsobí oveľa lepším dojmom. Napokon takto prebieha príchod senátu aj pri ústnom pojednávaní pred ESLP aj SD EÚ. Nie sudcovia čakajú na verejnosť a účastníkov, ale tí čakajú na príchod súdu.

Poobede som mala možnosť diskutovať s kolegami o organizácii ich práce, ako som už uviedla, každý sudca má pridelených dvoch asistentov, ktorí v konkrétnej veci spis kompletne naštudujú a spolu so sudcom riešia právne otázky, pričom ťažiskom ich práce je vyhľadanie a spracovanie judikatúry na podporu konkrétnych argumentov obsiahnutých v odôvodnení a napísanie rozsudku, ktorý potom sudca skontroluje a doplní, prípadne opraví. Spolupráca sudcov nielen v senáte (oddelení), ale aj medzi jednotlivými oddeleniami, je veľmi úzka, často sa stretávajú a diskutujú o problémoch, takisto pokiaľ ide o atmosféru na NSS, táto je veľmi príjemná, bez napätia, vzájomné vzťahy medzi kolegami sú na profesionálnej úrovni a veľmi dobré. V čase mojej stáže prebiehala veľmi živá výmena názorov na rozvrh práce na rok 2011 – väčšinou elektronickou formou, avšak vo vzájomných vzťahoch a komunikácii medzi sudcami nebolo cítiť žiadnu nevráživosť ani hnev. NSS každoročne, dva krát do roka, organizuje turnaj predsedu NSS v bedminton.

Streda – 7. 12. 2011 – mala som možnosť oboznámiť sa s náplňou práce a fungovaním jednotlivých súdnych oddelení – v našom ponímaní senátov. Na NSS je práca zorganizovaná tak, že jednotlivé súdne oddelenia, ktoré sú tvorené sudcami – členmi toho ktorého senátu, ich asistentmi a dvoma administratívnymi silami, sedia v kanceláriách tak, aby boli k sebe čo najbližšie, čo im umožňuje dobrú a rýchlu spoluprácu. Potom, ako má sudca spis naštudovaný, prideli ho asistentovi, podľa obtiažnosti buď služobne staršiemu, alebo mladšiemu, ktorý pripraví pre sudcu podrobný rozbor veci s navrhovaným riešením, o ktorom potom spolu diskutujú a koncept rozsudku spolu s rozhodnutím krajského súdu, kasačnou sťažnosťou a prípadne aj žalobou a stanoviskom žalovaného sa zašle všetkým členom senátu, ktorí majú nielen možnosť oboznámiť sa s jeho textom, ale do zasadnutia senátu tento prípadne doplniť resp. inak upraviť. Ďalej asistenti vypracujú zoznam vecí, ktoré budú prejednané na tom ktorom zasadnutí senátu (naša predporada). Na zasadnutí, ktorého sa zúčastňuje celý senát a asistenti, ktorí danú vec naštudovali, sa potom so znalosťou problematiky diskutuje o navrhovanom rozhodnutí, ktoré bude prijaté. Konečná podoba odôvodnenia rozsudku je tak skutočne dielom kolektívu – členov senátu s dokonalou znalosťou veci. Rozsudky píše asistenti. Vo veciach kasačných sťažností sa pojednáva len zriedkavo a rozsudky sa iba verejne vyhlasujú.

Štvrtok – 8. 12. 2011 – zúčastnila som sa semináru k insolvenčnému právu, ktorý bol organizovaný Justičnou akadémiou a uskutočnil sa v plenárnej miestnosti NSS a bol určený nielen pre sudcov NSS ale predovšetkým pre asistentov sudcov a poradcov nielen z NSS ale aj Krajského súdu v Brne. Prednášajúcim bol podpredseda Krajského súdu v Ostrave, **Mgr. Rostislav Krhut**, ktorý prítomných oboznámil s dejinami konkurzného práva v Čechách a zameral sa na obsah nového insolvenčného zákona, ktorý v Čechách platí od 1. januára 2008, avšak vzhľadom na jeho prechodné ustanovenia je a bude úprava konkurzov duálna (do 31. decembra 2007 platil zákon o konkurze a vyrovnaní) až do konca roku 2020, taktiež na Nariadenie EÚ č. 1346/2000, ako aj na konania s insolvenčným konaním súvisiace. Zaujímavou informáciou bola tá, že súdne insolvenčné spisy sú v podstate prvé súdne spisy v Českej republike, ktorý sú vedené v úplnej elektronickej podobe, upravenej aj v príslušnom spravovacom resp. kancelárskom poriadku, v elektronickej podobe neexistujú čísla listov, ale čísla dokumentov a s elektronickou podobou si musí vystačiť aj odvolací súd, ani tomu sa nepredkladá spis v listinnej podobe.

Tiež zaujímavým poznatkom je ten, že správca konkurznej podstaty sa nevyberá na základe náhodného výberu, ale tohto určuje predseda insolvenčného súdu, avšak na námietky veriteľov môže byť vymenený. Tým dochádza, podľa prednášajúceho, k primeranému rozdeľovaniu vecí konkurzným správcom, tak, aby zložité prípady boli pridelené v zásade tým, ktorí sú schopní vec riešiť na príslušnej úrovni. Prednášajúci poukázal na *faux pas* zo Slovenska, kedy údajne na základe elektronického výberu bola konkurzná vec veľkého leteckého prepravcu, ktorý mal veľké množstvo veriteľov aj zo zahraničia, pridelená správcovi – staršiemu pánovi, ktorý neovládal žiaden cudzí jazyk a Slovensko z toho údajne malo hanbu.

V poobedňajších hodinách som mala možnosť navštíviť Ústavný súd Českej republiky, kde som sa oboznámila so systémom práce ÚS, s personálnym a materiálnym - technickým vybavením, rozhodovacou činnosťou. Zaujímavá bola diskusia o postavení ÚS v súvislosti s jeho prieskumom rozhodovacej činnosti všeobecných súdov na základe individuálnych sťažností občanov a názory na snahy ústavného súdu plniť úlohu štvrtej inštancie. Podobne ako u nás sa síce ÚS bráni tomuto označeniu, avšak v skutočnosti sa do tejto pozície dostáva, nakoľko v mnohých nálezoch prehodnocuje právny názor súdu vysloveného v napadnutom rozhodnutí a to nielen z pohľadu možného porušenia základných práv a slobôd, ale aj z pohľadu merita veci.

Pokiaľ ide o priestory ÚS, tieto sú skutočne reprezentatívne, ale čo ma zaujalo z tohto pohľadu najviac boli priestory knižnice a jej vybavenie.

Piatok – 9. 12. 2011 – oboznámila som sa s fungovaním knižnice NSS, jej vybavením a možnosťami. Napriek rozvinutej elektronickej komunikácie a nepochybne rýchlemu a jednoduchému získavaniu informácií prostredníctvom internetu a intranetu je knižnica vo svojej klasickej podobe nevyhnutnou súčasťou vybavenia súdu akéhokoľvek stupňa. Tá na NSS funguje od vzniku NSS t. j. od roku 2003, v minulosti prebiehala častá výpožičná služba medzi NSS a ÚS ČR, avšak v súčasnosti sa táto spolupráca zredukovala iba na zasielanie knižných noviniek. Presťahovaním do nových priestorov prešla zásadnou zmenou a to nielen pokiaľ ide o priestory a vybavenie, ale aj o knižný fond. Miesto knihovníka bolo zrušené a knižničné služby vykonávajú pracovníci kancelárie predsedu a vedením knižnice je poverená tlačová hovorkyňa NSS. V súčasnosti eviduje knižnica 7 242 zväzkov vrátane zviazaných časopisov a zbierok, kníh je 3 648. Knižničný fond tvorí prevažne odborná právnická literatúra so zameraním na potreby a rozhodovaciu činnosť NSS. V súvislosti so vstupom ČR do EÚ bol knižný fond doplnený publikáciami, ktoré sa venujú právu EU, tak v českom, ako aj v nemeckom a anglickom jazyku a ďalších jazykoch členských štátov EU. Objednávaním kníh do knižnice je poverená knižničná rada, ktorej členmi sú zástupcovia sudcov, asistentov a ODA. Samostatnou časťou sú elektronické médiá (CD). Bulletin o nových knihách sa pravidelne umiestňuje na ISNSS. Knižnica je umiestnená v suteréne budovy súdu, pre pohodlie čitateľov sú k dispozícii kreslá a konferenčný stôl, zamestnanci môžu využiť počítač, skartovačku, a kopírku, knihy sú umiestnené na policiach, ktoré sú súčasťou pohyblivého regálového systému.

Zhodnotenie

Stáž na NSS, vrátane ktorej mi českí kolegovia umožnili absolvovať medzinárodnú konferenciu venovanú problematike súťažného práva a zorganizovali zaujímavé stretnutia na iných inštitúciách, bola veľmi poučná a môžem povedať, že pre mňa znamenala dobrú skúsenosť a získanie mnohých poznatkov na zlepšenie práce. Z tých najdôležitejších postrehov by som uviedla najmä:

- hlavnou úlohou NSS je okrem rozhodovania o kasačných sťažnostiach predovšetkým zjednocovanie judikatúry krajských súdov, jej sledovanie a vydávanie zásadných stanovísk. V tomto smere je činnosť zjednocovacích senátov, ktoré rozhodujú vždy, pokiaľ sa mení smer judikatúry NSS nezastupiteľná. Aj správne kolégium by malo mať väčší priestor na prijímanie zásadných stanovísk, zjednocovanie a sledovanie judikatúry, nakoľko pri súčasnom nápade vecí a kladení dôrazu najmä na množstvo rozhodnutých vecí je zrejmé, že na túto podstatnú časť práce sudcu na NS SR veľa času nezostáva. Dôležitým poznatkom je, že sudcovia NSS, ktorí majú k dispozícii dvoch odborne zdatných asistentov a ODA, rozhodnú v priemere za mesiac 10 vecí, t. j. približne toľko isto ako sudcovia správneho kolégia NS SR s neporovnateľne horším servisom, pričom mesačný nápad na sudcu predstavuje tiež okolo 10 vecí a pracujú zhruba s vecami starými do pol roka;
- organizácia práce na NSS je zostavená tak, že vychádza v ústrety potrebám sudcu a to tak po stránke personálnej – asistenti sudcu, ktorí sú na vysokej odbornej úrovni, pripravujú sudcovi rozbor konkrétnej právnej veci a spolu so sudcom pripravujú vec na pojednávanie resp. rozhodnutie, takže každý sudca so svojimi asistentmi tvorí odborný „mini tím“, ako aj po stránke materiálno – technickej, priestraná súdna budova vybavená na úrovni zodpovedajúcej postaveniu inštitúcie, vzbudzujúca rešpekt a úctu k súdnej moci, moderne vybavené pojednávacie miestnosti, knižnica, kancelárie sudcov, asistentov a administratívy. V tomto smere vyznievajú podmienky v akých pracujú sudcovia na NS SR neporovnateľne horšie a je zrejmé, že bez toho, aby sa vybavenie NS SR stalo prioritou štátneho rozpočtu sa v tejto oblasti v dohľadnej dobe na Slovensku nič nezmení;
- nahrávanie pojednávania na zvukový záznam zrýchľuje pojednávania a zlepšuje ich plynulosť, úroveň a kvalitu, umožňuje predsedovi senátu plne sa sústrediť na prednesy strán a znamená menej vyčerpávajúcu formu vedenia pojednávania. Je otáznosť, či by nebolo pre NS SR vhodnejšie sústrediť sa na takéto zabezpečenie zápisu pojednávania popri skúšobnej prevádzke APD;
- existencia a fungovanie ODA v tej podobe, aká je rozvinutá na NSS, je nepochybne inšpiratívna, znamená veľkú pomoc a skvalitnenie rozhodovacej činnosti nielen NSS ale aj krajských súdov. V tomto smere je možné čerpať inšpiráciu a prípadne vyslať na študijný pobyt našich zamestnancov z odboru dokumentácie, analytiky a zahraničných vzťahov;
- rozvinutie spolupráce medzi NSS a správnym kolégiom NS SR by bolo taktiež užitočné, z rozhovorov s českými kolegami vyplynulo, že aj oni by takúto spoluprácu a oživenie vzájomných vzťahov uvítali.

V Bratislave, 15. decembra 2011

JUDr. Alena Poláčková, PhD.